

Sygn. akt **III AUa 1573/22**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2023 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **T. N.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.**

o rentę socjalną

na skutek apelacji T. N.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 23 września 2022 r. sygn. akt VIII U 1027/21

oddala apelację.

	sędzia Marta Sawińska	
--	-----------------------	--

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 stycznia 2021 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P., na podstawie art. 4 i art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz.1455), art. 31 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, 567 i 568) w brzmieniu wprowadzonym art. 73 pkt 68 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. poz.695), po rozpoznaniu wniosku z dnia 10 listopada 2020 r., odmówił T. N. prawa do renty socjalnej. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 21 stycznia 2021 r., nie stwierdziła całkowitej niezdolności do pracy w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed 18 rokiem życia.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł T. N., zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do renty socjalnej. Odwołujący podniósł, że nie zgadza się z orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 21 stycznia 2021 r., ponieważ ataki padaczki, zdiagnozowany nieoperacyjny tłuszczak mózgu, który nadal rośnie, zaburzenia psychiczne, problemy z poruszaniem się, zaburzenia mowy, problemy z nauką skutkują orzeczeniem całkowitej niezdolności do pracy. U odwołującego nie doszło do poprawy stanu zdrowia. Odwołujący wymaga stałego leczenia.

Wyrokiem z 23 września 2022 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie VIII U 1027/21 oddalił odwołanie T. N..

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Odwołujący T. N. urodził się w dniu (...), kończy naukę w Technikum Informatycznym. Nie pracuje, ma problemy ze znalezieniem pracy zarobkowej.

W trzecim roku życia odwołujący doznał urazu głowy. Rozwój psychoruchowy był opóźniony w dzieciństwie. Odwołujący powtarzał pierwszą klasę, następnie miał nauczanie indywidualne. Był wielokrotnie diagnozowany przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną z uwagi na trudności w nauce. W 2011 r. u odwołującego zdiagnozowano tłuszczaka przegrody przezroczystej oraz stany napadowe z utratą świadomości. Począwszy od 2011 r. odwołujący realizował obowiązek szkolny w formie nauczania indywidualnego. W opinii Poradni P.-Pedagogicznej z dnia 5 września 2011 r. odnotowano, że „ogólna sprawność intelektualna chłopca mieści się w normie”. W kolejnej opinii z dnia 8 lipca 2015 r. stwierdzono sprawność intelektualną mieszczącą się w obszarze inteligencji niższej niż przeciętna. Według opinii Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej z dnia 2 lipca 2018 r. „możliwości poznawcze T. N. plasują się w granicach normy wiekowej. Rozwój poszczególnych funkcji jest nieharmonijny. [...] W sytuacjach spotkań z grupą klasową poprawnie nawiązuje relacje z rówieśnikami. Jest zaangażowany jako wolontariusz w pomoc osobom z niepełnosprawnością ruchową”. Z treści zaświadczenia wystawionego przez Punkt Pomocy Kryzysowej w T. w dniu 25 września 2018 r. wynika, że matka odwołującego zgłaszała się na konsultacje do psychologa z powodu trudności z przyjmowaniem leków przez odwołującego. Ostatnia wizyta odbyła się 29 września 2018 r. U odwołującego wielokrotnie rozpoznawano mieszane zaburzenia umiejętności szkolnych. Odwołujący nie posiada dokumentacji z leczenia psychiatrycznego.

Od około 10 lat u odwołującego występują powtarzające się epizody omdleń, z tego powodu odwołujący zażywa leki przeciwpadaczkowe. W 2018 r., po próbie odstawienia leków przeciwpadaczkowych wystąpił jednorazowy napad drgawkowy typu grand mal, zmieniono leki, po których napady drgawkowe już się nie powtórzyły, natomiast sporadycznie występują omdlenia. Odwołujący uskarża się nadto na okresowe bóle głowy o ściskającym charakterze oraz na wzmożoną senność. Był leczony w Poradni Neurologicznej. W 2018 r. miał wykonane badanie KT głowy - torbiel jamy przegrody przezroczystej.

T. N. ma orzeczony umiarkowany stopień niepełnosprawności (przyczyna niepełnosprawności 06-E, 10-N). Niepełnosprawność istnieje od 15 listopada 2013 r. Ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 19 grudnia 2016 r. Orzeczenie wydano na okres do 31 marca 2024 r. W orzeczeniu tym stwierdzono, że odwołujący wymaga szkolenia w celu kontynuowania nauki, wymaga korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji oraz konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie.

W dniu 10 listopada 2020 r. odwołujący złożył wniosek o rentę socjalną.

Decyzją z dnia 11 stycznia 2021 r. organ rentowy odmówił T. N. prawa do renty socjalnej. Podstawę faktyczną decyzji stanowiło orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 18 grudnia 2020 r., w którym stwierdzono, że odwołujący nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Na skutek sprzeciwu odwołującego stan jego zdrowia był badany przez Komisję Lekarską ZUS, która w orzeczeniu z dnia 21 stycznia 2021 r. wskazała, że mieszane zaburzenia umiejętności szkolnych nie dają wystarczających pod względem orzeczniczym podstaw do orzekania całkowitej niezdolności do pracy.

W dniu 28 stycznia 2021 r. organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję odmowną i jednocześnie uchylił decyzję z dnia 11 stycznia 2021 r.

Dla oceny stanu zdrowia odwołującego w niniejszym postępowaniu Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych: neurologa, psychologa i psychiatry.

U T. N. rozpoznano:

- padaczkę w wywiadzie ze sporadycznymi napadami padaczkowymi,
- torbiel przegrody przezroczystej,
- inteligencję znacząco powyżej przeciętnej,
- brak przejawów uszkodzenia OUN,
- zaburzenia adaptacyjne,
- zespół Aspergera.

W badaniu przedmiotowym neurologicznym nie ma odchyień od stanu prawidłowego. W wywiadzie sporadyczne napady padaczkowe, tylko jeden napad drgawkowy o charakterze napadu maksymalnego pierwotnie uogólnionego, w ostatnim badaniu EEG z lipca 2020 r. nie ma zapisu o czynnościach napadowych. Widoczna w badaniu KT głowy torbiel jamy przegrody przezroczystej nie ma znaczenia orzeczniczego. Odwołujący nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Brak jest częściowej niezdolności do pracy z przyczyn neurologicznych. Odwołujący może wykonywać prace zarobkowe z wyjątkiem typowych prac przeciwwskazanych dla osób chorujących na padaczkę, nawet z bardzo rzadkimi napadami - prace na wysokości, bezpośrednio przy maszynach w ruchu, bezpośrednio przy urządzeniach elektrycznych, kierowanie pojazdami mechanicznymi. Posiadanie umiarkowanego stopnia niepełnosprawności można traktować jako ułatwienie zatrudnienia w licznych zakładach pracy. Podjęcie pracy zawodowej stanowiłoby bez wątpienia element pozytywnie wpływający na dalszy rozwój psychospołeczny odwołującego.

Występujące u T. N. rozpoznanie psychologiczne (inteligencja znacząco powyżej przeciętnej, brak przejawów uszkodzenia OUN, zaburzenia adaptacyjne) wskazuje, że odwołujący nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy z przyczyn psychologicznych. Odwołujący jest zdolny do pracy zgodnej ze swoim wykształceniem. Biegła psychiatra dokonała oceny funkcjonowania psychologicznego odwołującego na podstawie tej samej dokumentacji, co Lekarze Orzecznicy ZUS. Odwołujący funkcjonuje w miarę prawidłowo, pomijając zmianę w przegrodzie przezroczystej, która może powodować wzmożoną drażliwość i agresję. Trudności w komunikacji oraz słabo rozwinięte umiejętności społeczne (objawy zespołu Aspergera) mogą uniemożliwiać odwołującemu pracę w zespole i dostosowanie się do obowiązujących wymagań. Nie można ocenić jak odwołujący funkcjonował w grupie ponieważ przez cały czas był nauczany indywidualnie w domu. Aktualnie T. N. nie jest całkowicie niezdolny do pracy. Biorąc pod uwagę, że odwołujący był dzieckiem autystycznym, wymagał nauczania indywidualnego był całkowicie niezdolny do pracy przed 18-tym rokiem życia (a więc przed 19 grudnia 2018r.).

Biegli nie wskazali na potrzebę przeprowadzania badania odwołującego przez innych lekarzy niż powołani dotychczas przez Sąd I instancji.

Odwołujący nie zgłosił zastrzeżeń do opinii biegłych.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok, w którym oddalił odwołanie T. N..

Na wstępie rozważań prawnych Sąd Okręgowy podkreślił, że przedmiotem postępowania przed Sądem było ustalenie czy odwołujący T. N. jest całkowicie niezdolny do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, bądź w trakcie nauki, w tym nauki w szkole.

W dalszej części uzasadnienia Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej. Następnie wskazał, że pojęcia „całkowita niezdolność do pracy” i „naruszenie sprawności organizmu” w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie nie są tożsame i stany te mogą powstać w różnych momentach. Całkowita niezdolność do pracy, będąca przesłanką prawa do renty socjalnej, może powstać po upływie

okresów wskazanych w art. 4 ust. 1 tej ustawy, ale dla nabycia prawa do renty socjalnej istotne jest, aby przyczyna naruszenia sprawności organizmu powodująca całkowitą niezdolność do pracy powstała nie później niż w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy. Przesłanka niezdolności do jakiegokolwiek pracy w rozumieniu art. 12 ust. 2 w związku z art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.) nie oznacza niezdolności do wszelkiej pracy, ale odnosi się do każdego zatrudnienia w innych warunkach niż specjalnie stworzone na stanowiskach pracy odpowiednio przystosowanych do stopnia i charakteru naruszenia sprawności organizmu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2018 r., sygn. I UK 524/16).

Osobie, która spełnia warunki określone w ust. 1, przysługuje:

- 1) renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała;
- 2) renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

Ustawa o rencie socjalnej nie ustanawia definicji pojęcia „całkowitej niezdolności do pracy”, jednocześnie art. 15 tej ustawy stanowi, iż w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio art. 12-14 (...) ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z 17 grudnia 1998 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz.1270), powoływanej dalej jako ustawa emerytalna. Następnie Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 12 ust. 1 i 13 ustawy emerytalnej.

Sąd I instancji podkreślił, że w obecnym orzecznictwie sądów powszechnych nie budzi żadnych wątpliwości, że w postępowaniu, którego przedmiotem jest przyznanie prawa do renty, w tym socjalnej, związanej z całkowitą niezdolnością do pracy, koniecznym jest ustalenie stanu zdrowia osoby ubezpieczonej, z którym to stanem związana jest przedmiotowa niezdolność do pracy. Natomiast stan zdrowia osoby ubezpieczonej bezsprzecznie jest okolicznością, dla której ustalenia, niezbędne są wiadomości specjalne w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c. wymagające udziału w procesie biegłych lekarzy sądowych. Kluczowa dla tego rodzaju spraw okoliczność stanu zdrowia oraz związana z nim niezdolność do pracy – w przypadku sporu co do tej okoliczności - nie może być ustalana przez sąd samodzielnie lub wyłącznie na podstawie innych dowodów zgłaszanych przez strony postępowania, takich jak dokumenty, zeznania świadków, wyjaśnienia stron, oględziny.

W ocenie Sądu I instancji przeprowadzone w rozpoznawanej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że odwołujący po ukończeniu osiemnastego roku życia nie jest całkowicie niezdolny do pracy z powodu schorzeń psychopatologicznych ani neurologicznych. Za takim ustaleniem przemawia treść opinii biegłych sądowych neurologa, psychologa i psychiatry. Podał, że w badaniu przedmiotowym neurologicznym biegły nie stwierdził odchyień od stanu prawidłowego istotnych orzeczniczo. Odwołujący może pracować zarobkowo z wyłączeniem typowych prac przeciwskazanych dla osób chorujących na padaczkę. Brak jest podstaw do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy z przyczyn psychopatologicznych. Zespół Aspergera, inteligencja znacząco powyżej przeciętnej, brak przejawów uszkodzenia OUN, zaburzenia adaptacyjne nie dają podstaw do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy. Objawy zespołu Aspergera mogą uniemożliwiać odwołującemu pracę w zespole i dostosowanie się do obowiązujących wymagań. Opinie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 18 grudnia 2020 r. i Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 21 stycznia 2021 r. były prawidłowe.

Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał, że posiadane przez odwołującego orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności nie przekłada się wprost na stopień niezdolności do pracy. Brak jest bowiem podstaw do utożsamienia pojęć prawnych „niezdolności do pracy” i „niepełnosprawności”, skoro każde z tych pojęć posiada odmienną definicję legalną. Orzekanie w sprawie ustalenia stopnia niezdolności do pracy oraz w sprawie ustalenia stopnia niepełnosprawności należą do innych organów i stanowić mają konieczną przesłankę prawną dla ustalenia prawa do korzystania z różnego rodzaju świadczeń lub uprawnień. Definicja prawna pojęcia „niepełnosprawności” ujęta została szerzej, aniżeli definicja prawna pojęcia „niezdolności do pracy”. W konsekwencji każda osoba, która uzyskała orzeczenie „o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy” jest uznawana równocześnie za „osobę niepełnosprawną”, ale nie każda osoba „niepełnosprawna” staje się automatycznie „osobą niezdolną do

pracy” (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 4 czerwca 2014 r., III AUa 1148/13, LEX nr 1499017). Niepełnosprawność odnosi się bowiem do ról społecznych - funkcjonowania w życiu społecznym. Natomiast niezdolność do pracy jest ściśle związana z wykonywaniem pracy. Osoba, która uzyskała orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, nie staje się na jego mocy osobą niezdolną do pracy. Musi jeszcze spełniać warunki z ustawy emerytalnej (vide wyrok Sądu Najwyższego z 4 lutego 2010 r., III UK 60/09, LEX 585847), natomiast w wyroku z 20 stycznia 2010 r., II UK 154/09, LEX 583803 Sąd Najwyższy stwierdził, że orzeczenie o stopniu niepełnosprawności służy do innego celu niż nabycie na jego podstawie świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Wydawane jest ono na podstawie ustawy, która nie ma zastosowania przy ustaleniu świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Zatem nie może stanowić podstawy do przyjęcia, że osoba z takim orzeczeniem jest niezdolna do wykonywania pracy zgodnej z posiadanymi przez nią kwalifikacjami zawodowymi. Oznacza to, że nie można utożsamiać niepełnosprawności z niezdolnością do pracy, od której zależy nabycie prawa do renty. Niezależnie od tego wymagało podkreślenia, że biegli sądowi ustosunkowali się do okoliczności wynikających z orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Reasumując Sąd Okręgowy wskazał, że zebrany w postępowaniu materiał dowodowy nie pozwolił zakwestionować prawidłowości zaskarżonej decyzji. Wnioskom biegłych sądowych odpowiada treść zapisów z dokumentacji medycznej odwołującego oraz wyniki jego bezpośredniego badania przez biegłych. Konsekwentnie sporządzone w niniejszym postępowaniu opinie, sąd ocenił jako w pełni przydatne dla rozstrzygnięcia sporu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz powołanych przepisów prawa materialnego oddalił odwołanie jako bezzasadne.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł odwołujący T. N. zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucił nieprawidłową ocenę dowodów w zakresie ustaleń dotyczących niezdolności odwołującej do pracy. Odwołujący wskazał, że Sąd I instancji błędnie stwierdził, iż u odwołującego nie występuje całkowita niezdolność do pracy. Wskazał na liczne schorzenia na które cierpi m.in. zespół Aspergera, padaczkę oraz torbiel przegrody przezroczystej, które uniemożliwiają mu podjęcie pracy.

Odwołujący wniósł o zmianę wyroku Sądu Okręgowego i przyznanie mu renty socjalnej.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego T. N. okazała się niezasadna i podlegała oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy, a także wszechstronnie rozważył zebrany materiał dowodowy i trafnie ocenił wiarygodność i moc dowodów, zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należyte umotywowaną ocenę prawną, Sąd Apelacyjny przyjmuje za własną, w pełni podzielając wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

W tym miejscu odnotować trzeba, że renta socjalna ma charakter świadczenia zabezpieczającego, a jej celem jest kompensowanie braku możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu na to, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed wejściem na rynek pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2008r., sygn. akt I UK 264/07, M.P.Pr. (...)). Zgodnie z art. 4 ustawy o rencie socjalnej (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1455), świadczenie to przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki lub nauki w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Charakter tego świadczenia rzutuje na wykładnię pozostałych przepisów ustawy, co zostało podkreślone przez Sąd Najwyższy w wyroku z 19 kwietnia 2011 r., sygn. akt I UK 343/10. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia stwierdzono bowiem, że ustawa o rencie socjalnej w art. 2 i 4 zawiera pozytywne przesłanki, których niespełnienie wyklucza możliwość skutecznego ubiegania się o prawo do renty socjalnej. Przepisy art. 7 i art. 8 oraz art. 9 ust. 2 powołanej ustawy

ustanawiają z kolei przesłanki negatywne. Ich spełnienie, nawet wówczas, gdy zostają spełnione warunki określone treścią art. 2 i 4 ustawy, powoduje, że renta socjalna nie będzie przysługiwać. Jak wskazał Sąd Najwyższy, wypełnienie hipotezy norm prawnych zawartych w przepisach ustanawiających negatywne przesłanki przyznania renty, zgodnie z ich wykładnią gramatyczną, oznacza, że prawo do renty socjalnej nie może zostać przyznane. Sąd Najwyższy uznał, iż w art. 7 ust. 1 powołanej ustawy nie chodzi o samą niemożność wypłaty określonego świadczenia, lecz o prawo do niego. Zdaniem Sądu Najwyższego, za przyjęciem takiego sposobu rozumienia tego przepisu przemawia jego wykładnia celowościowa. Nie może bowiem budzić wątpliwości fakt, że renta socjalna jest świadczeniem mającym szczególny charakter. Analiza pozytywnych przesłanek nabycia prawa do tego świadczenia (art. 2 i art. 4 ustawy), wśród których brak jest przecież wymogu posiadania jakiegokolwiek stażu ubezpieczeniowego, wskazuje jednoznacznie, iż jest ono przyznawane osobom, które ze względu na stan zdrowia powodujący całkowitą niezdolność do pracy powstałą wskutek naruszenia sprawności organizmu powstałego przed wejściem na rynek pracy, nie miały możliwości „wypracowania” stażu ubezpieczeniowego, który dawałby im podstawę do skutecznego ubiegania się przynajmniej o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Renta socjalna stanowi więc świadczenie o charakterze zabezpieczającym, kompensującym brak możliwości uzyskania uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, a jej celem jest zapewnienie osobie spełniającej ustawowe warunki do przyznania tego świadczenia, środków finansowych niezbędnych do życia.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia, czy ubezpieczony T. N. jest całkowicie niezdolny do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało w czasie określonym w art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej.

Zatem decydujące znaczenie dla prawidłowego zastosowania w niniejszej sprawie prawa materialnego (art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej w związku z art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) miało dokonanie niezbędnych ustaleń faktycznych, które wymagały wiadomości specjalnych, w związku z czym sąd powinien według zasad unormowanych w kodeksie postępowania cywilnego dopuścić dowód z opinii biegłego. Należy bowiem zauważyć, iż stan zdrowia odwołującego i wynikająca z tego stanu zdrowia ewentualna niezdolność do pracy, warunkująca przyznanie prawa do renty są okolicznościami, dla ustalenia których niezbędne są wiadomości specjalne w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c. Okoliczności te nie mogą być ustalane przez Sąd samodzielnie lub wyłącznie na podstawie innych dowodów zgłaszanych przez strony postępowania.

Istotne jest przy tym, iż dopuszczając tego rodzaju dowód sąd nie może poczynić ustaleń sprzecznych z opinią biegłego, jeśli jest ona prawidłowa i jeżeli odmienne ustalenia nie mają oparcia w pozostałym materiale dowodowym. W orzecznictwie wskazuje się, że opinia biegłych w postępowaniu przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych podlega ocenie na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (tak: uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 10 października 2013r. III AUa 395/13 LEX nr 1386210). Wnioski środka dowodowego w postaci opinii biegłego mają być jasne, kategoryczne i przekonujące dla sądu, jako bezstronnego arbitra w sprawie, dlatego gdy opinia biegłego czyni zadość tym wymogom, co pozwala uznać znaczące dla istoty sprawy okoliczności za wyjaśnione, to nie zachodzi potrzeba dopuszczania dowodu z dalszej opinii biegłych. Granicę obowiązku prowadzenia przez sąd postępowania dowodowego wyznacza, podlegająca kontroli instancyjnej, ocena czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy, okoliczność zaś, że opinia biegłych nie ma treści odpowiadającej stronie, zwłaszcza gdy w sprawie wypowiedało się kilku kompetentnych pod względem fachowości biegłych, nie stanowi dostatecznego uzasadnienia dla przeprowadzenia dowodu z kolejnych opinii (tak: uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 października 2013r. I ACa 577/13).

W błędzie pozostaje apelujący wywodząc, że powołani w sprawie biegli nie ocenili jego schorzeń całościowo oraz że nie uwzględnili predyspozycji psychofizycznych odwołującego. Uwypuklić trzeba, że Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego – neurologa prof. dr hab. med. Antoniego Godlewskiego, psychologa mgr Witolda Gojżewskiego oraz specjalisty psychiatrii, specjalisty psychiatrii dzieci i młodzieży lek. med. Marii John-Grzegorzak i każdy z powołanych w sprawie biegłych orzekał w zakresie swojej specjalizacji, jednak wszyscy zgodnie w swoich

opiniach uznali odwołującego za zdolnego do pracy (nie stwierdzili, że odwołujący jest całkowicie niezdolny do pracy). Żadne ze schorzeń, na które cierpi T. N. nie powoduje jego całkowitej niezdolności do pracy

Postępowanie dowodowe w przeprowadzone w niniejszej sprawie wykazało, że odwołujący po ukończeniu osiemnastego roku życia nie jest całkowicie niezdolny do pracy z powodu schorzeń psychopatologicznych ani neurologicznych. W badaniu przedmiotowym neurologicznym biegły nie stwierdził odchyień od stanu prawidłowego istotnych orzecznictwo. Biegły wyjaśnił, że odwołujący **może pracować zarobkowo z wyłączeniem typowych prac przeciwwskazanych dla osób chorujących na padaczkę**. Odwołujący może wykonywać prace zarobkowe z wyjątkiem typowych prac przeciwwskazanych dla osób chorujących na padaczkę, nawet z bardzo rzadkimi napadami - prace na wysokości, bezpośrednio przy maszynach w ruchu, bezpośrednio przy urządzeniach elektrycznych, kierowanie pojazdami mechanicznymi. U odwołującego brak jest podstaw do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy z przyczyn psychopatologicznych. Z kolei zespół Aspergera, inteligencja znacząco powyżej przeciętnej, brak przejawów uszkodzenia OUN, zaburzenia adaptacyjne nie dają podstaw do orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy. Biegły specjalista psychiatra wyjaśnił, że odwołujący był dzieckiem autystycznym i nie był zdolny do pracy przed 18 rokiem życia tj. przed 19 grudnia 2018 r., z kolei **objawy zespołu Aspergera mogą uniemożliwiać odwołującemu pracę w zespole i dostosowanie się do obowiązujących wymagań, lecz nie czyni odwołującego osobą całkowicie niezdolną do pracy**.

Na marginesie Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że odwołujący obecnie dużo czasu spędza przy komputerze, zajmuje się programowaniem stron i mógłby spróbować zając się tym zawodowo (wykonując ją np. w formie home office, tak by odwołujący mógł czuć się bezpiecznie pracując w domu).

Oceniając całokształt niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny nie dopatrył się jakichkolwiek naruszeń ani ze strony Sądu I instancji ani też w opiniach biegłych sądowych.

Sąd Apelacyjny akcentuje, że okoliczność, iż zgodnie z art. 286 k.p.c. sąd może zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych, wcale nie oznacza, że w każdym przypadku jest to konieczne, potrzeba taka może bowiem wynikać z okoliczności sprawy i podlega ocenie sądu orzekającego. Dlatego nie ma uzasadnienia powołanie kolejnych biegłych w sytuacji, gdy złożone już opinie są niekorzystne dla strony.

Argumenty przedstawione w apelacji zmierzają de facto do uzyskania od biegłych opinii medycznych, zgodnych z osobistą oceną odwołującego własnego stanu zdrowia. Takie stanowisko ubezpieczonego świadczy o tym, że nie przyjmuje on, iż Sąd nie rozstrzyga o zasadności wniosku, lecz o prawidłowości zaskarżonej decyzji. Sąd nie działa w zastępstwie organu rentowego, w związku z czym nie ustala prawa do świadczeń i choć samodzielnie oraz we własnym zakresie rozstrzyga wszelkie kwestie związane z prawem lub wysokością świadczenia objętego decyzją, to jego rozstrzygnięcie odnosi się do zaskarżonej decyzji (wyrok Sądu Najwyższego z 13.05.1999 r., II UZ 52/99, OSNP 2000/15/601).

W ocenie Sądu Apelacyjnego wobec jednoznaczności opinii biegłych powołanych przed Sądem I instancji, nie było konieczności uzupełniania postępowania dowodowego. Zarzuty apelacji odwołującego w świetle szczegółowych wyjaśnień biegłych zaprezentowanych w opinii, są nietrafne i stanowią jedynie bezzasadną polemikę z wnioskami tych opinii. Podkreślenia wymaga, że jeżeli opinia biegłego jest tak kategoryczna i tak przekonująca, że sąd określoną okoliczność uznaje za wyjaśnioną, to nie ma obowiązku dopuszczania dowodu z dalszej opinii biegłych (wyrok Sądu Najwyższego z 21 listopada 1974 r., II CR 638/74, OSPiKA 1975, Nr 5, poz. 108). Odmienne stanowisko oznaczałoby, iż należy przeprowadzić dowód z wszelkich możliwych biegłych, aby upewnić się, czy niektórzy z nich nie byłiby zdania takiego samego jak strona (por. T. Ereciński Komentarz do Kodeksu Postępowania Cywilnego, Część Pierwsza, Postępowanie Rozpoznawcze, Warszawa 1997 r., str. 439). Nadto wskazać raz jeszcze należy, że Sąd nie może zając stanowiska odmiennego co do stanu zdrowia wnioskodawcy, na podstawie własnej oceny stanu faktycznego, niż wyrażone w opiniach biegłych (wyrok Sądu Najwyższego z 13.10.1987 r., II URN 228/87, PiZS 1988/7/62). Sąd orzekając o niezdolności do pracy, nie może opierać się jedynie na własnej wiedzy oraz doświadczeniu i w zakresie

ustalenia niezdolności jest zobowiązany przeprowadzić dowód z opinii biegłego z zakresu właściwej dla danej sprawy specjalności medycznej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.10.2009 r., II UK 106/09, Lex nr 558589).

Podkreślić należy również, że opinie biegłych lekarzy sądowych zostały sporządzone fachowo, w oparciu o aktualną wiedzę, przedstawione w nich wnioski poparte są odpowiednimi argumentami. Biegli sądowi w należyty sposób wyjaśnili przedstawione przez Sąd I instancji zagadnienia, wskazali na czym oparli swe tezy i co stanowiło ich podstawę. Jednocześnie Sąd Apelacyjny wskazuje, że aby podważyć wartość dowodową opinii biegłych, należy przedłożyć konkretne zastrzeżenia, które uniemożliwiłyby pozytywną ocenę tego dowodu z punktu widzenia logiki i doświadczenia życiowego (art. 232 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny zaznacza, że ewentualne powołanie jeszcze innych biegłych można by uznać za powinność sądu tylko wtedy, gdy pierwotna opinia budzi istotne i nie dające się usunąć wątpliwości, a zainteresowana strona wykazuje nieporadność w zgłaszaniu odpowiednich wniosków dowodowych. Takich wątpliwości nie wywołują opinie sporządzone na zlecenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie, bowiem jak już była o tym mowa, są one spójne i należycie uzasadnione. Sąd Apelacyjny po wnikliwym zapoznaniu się z opiniami biegłych, uznał bowiem sprawę za dostatecznie wyjaśnioną bez konieczności powoływania dodatkowych dowodów. Skoro Sąd uzyskał od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania to nie zachodziła potrzeba żądania ponowienia lub uzupełnienia tego dowodu (por. wyroki SN z 10.09.1999 r., II UKN96/99, OSNAPiUS 2000 nr.23 poz. 869; z 6.03.1997 r. II UKN 23/97, OSNAPiUS1997 Nr 23, poz. 476.; z 21.05.1997 r., II UKN 131/97, OSNAPiUS 1998 Nr 3, poz. 100). W tym stanie rzeczy zarzuty dotyczące przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów, uznać należy za całkowicie chybione.

Sąd Apelacyjny po raz kolejny podkreśla, że istnienie dysfunkcji organizmu, konieczność leczenia czy też odbywania rehabilitacji, wbrew twierdzeniom skarżącego, nie jest tożsama z istnieniem niezdolności do pracy. Istotny jest bowiem stopień zaawansowania choroby czy chorób występujących u ubezpieczonego. Nadmienić należy również, że biegli w niniejszej sprawie wielokrotnie podkreślali, że u odwołującego T. N. występuje szereg schorzeń (padaczkę w wywiadzie ze sporadycznymi napadami padaczkowymi, torbiel przegrody przezroczystej, zaburzenia adaptacyjne, zespół Aspergera) i schorzenia te uwzględniali przy ocenie zdolności odwołującego do pracy zarobkowej.

Biegli nie negowali istnienia licznych schorzeń i dolegliwości odwołującego, ani potrzeby jego wielospecjalistycznego leczenia kontroli i obserwacji, wskazali jednak, że obserwowany przez ich stan przedmiotowy podczas badania nie daje podstaw do uznania odwołującego za osobę całkowicie niezdolną do wykonywania jakiegokolwiek pracy (z wyjątkiem typowych prac przeciwwskazanych dla osób chorujących na padaczkę).

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że wszystkie okoliczności sporne zostały dostatecznie wyjaśnione przez biegłych sądowych sporządzających opinię w niniejszej sprawie, zaś odwołujący nie przedstawił jakichkolwiek przekonujących argumentów podważających prawidłowość opinii sporządzonej przez wskazanych biegłych, a także dowodzących, że opinie te są niepełne, nierzetelne lub niejasne. Wnioski przedmiotowej opinii były jednoznaczne i stanowcze, co pozwala przyjąć, że Sąd I instancji nie był zobligowany do przeprowadzenia dowodu z opinii innych biegłych.

Sąd Apelacyjny w tym miejscu podkreśla, że o ewentualnym dopuszczeniu dowodu z opinii innego biegłego tej samej specjalności medycznej lub też biegłego o odmiennej specjalności nie może decydować wyłącznie wniosek strony, lecz zawarte w tym wniosku rzeczowe uwagi i argumenty podważające miarodajność dotychczasowej opinii lub co najmniej miarodajność tę poddające w wątpliwość. Sam fakt, iż odwołujący subiektywnie uważa, iż jest niezdolny do pracy nie oznacza, że rzeczywiście stopień zaawansowania schorzeń występujących u odwołującego, na które niewątpliwie cierpi od dziecka, czyni go aktualnie całkowicie niezdolnego do jakiegokolwiek pracy, a tylko wówczas spełniałaby przesłanki prawa do renty socjalnej.

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego w przedmiotowej sprawie brak jest zasadnych przesłanek mogących zdyskwalifikować konkluzję zawartą w opinii biegłych sądowych (neurologa prof. dr hab. med. Antoniego Godlewskiego, psychologa mgr Witolda Gojżewskiego oraz specjalisty psychiatry, specjalisty psychiatry dzieci i

młodzieży lek. med. Marii John-Grzegorzak) powołanych przez Sąd I instancji, a co za tym idzie zasadność i zgodność wniosków opinii z rzeczywistym stanem rzeczy.

Tym samym brak przesłanki, jaką jest całkowita niezdolność do pracy powstała przed 18 rokiem życia lub w trakcie nauki, uniemożliwia przyznanie odwołującemu prawa do renty socjalnej.

Sąd Apelacyjny zaznacza, że na gruncie obowiązującego prawa nie ma podstaw do utożsamienia niepełnosprawności i niezdolności do pracy i negowania istniejących między nimi różnic. Różnice występują zarówno w płaszczyźnie definicyjnej, jak i w zakresie orzekania o niepełnosprawności i niezdolności do pracy (wyrok SN z dnia 11 marca 2008r., sygn. akt II UK 138/07, LEX nr 846576). Niepełnosprawność nie jest odpowiednikiem niezdolności do pracy rozumianej jako utrata zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i brak rokowań co do odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu (art. 12 ust. 1 ustawy z 1998r. o emeryturach i rentach), gdyż zdefiniowana została jako spowodowana naruszeniem sprawności organizmu niezdolność do wypełniania ról społecznych. Skutkiem niezdolności do wypełniania ról społecznych może być, ale nie musi, niezdolność do pracy (wyrok SN z dnia 17 lutego 2009r. sygn. akt I UK 233/08, LEX nr 736713).

Na marginesie należy przy tym podkreślić, iż w przypadku pogorszenia się stanu zdrowia odwołującego, w każdym momencie może wystąpić ponownie z wnioskiem o prawo do renty socjalnej. W niniejszym postępowaniu ustalono bowiem brak całkowitej niezdolności do pracy na dzień złożenia wniosku w sprawie i wydania zaskarżonej decyzji.

Z uwagi na powyższe, wobec uznania, że zarzuty apelacyjne były bezzasadne, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił złożoną w niniejszej sprawie apelację.

sędzia Marta Sawińska